

Grey Scale #13

DANES-PICTA.COM

A 1 2 3 4 5 6 M 8 9 10 11 12 13 14 15 B 17 18 19

Wielki...
22.10.59. out T

AKADEMIA SZTABU GERALNEGO

Im. gen. broni K. Swierczewskiego

KATEDRA TAKTYKI TERAZ

0969

Archiwum Biblioteki Tajnej
AKADEMIA SZTABU GERALNEGO
Im. gen. br. K. Swierczewskiego
Dzieln. Nr. 43
Nr. 283-298

plk. WISNIEWSKI

WZASADY ORGANIZACJI I PRACY WYSLON

W OPERACJI OBRONNEJ ARMI

Archiwum Biblioteki Tajnej
AKADEMIA SZTABU GERALNEGO
Im. gen. br. K. Swierczewskiego

Dzieln. Nr. 43
Nr. 0526

12388

Warszawa, czerwiec 1959 roku

Colour Chart #13

Blue Cyan Green Yellow Red Magenta White 3/Color Black

Centimetres

Inches

DANES-PICTA.COM

Kulski
22.10.59, arch T

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO
im. gen. broni K. Swierczewskiego

KATEDRA TAKTYKI WYŻSZEJ

0969

Archiwum Biblioteki Tajnej
Akademii Sztabu Generalnego
im. gen. broni K. Swierczewskiego
Dzielnica
Nr. 283-298
Sey N. 43

plk. WISNIEWSKI

"ZASADY ORGANIZACJI I PRACY WYŻSZEJ
W OPERACJI OBRONNEJ ARMII"

Archiwum Biblioteki Tajnej
AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO
im. gen. br. K. Swierczewskiego
Dzielnica
Nr. 0526

12388

Warszawa, październik 1959 roku

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO

Im. gen. broni K. Swierczewskiego

KATEDRA TAKTYKI TYŁÓW

"ZATWIERDZAM"

ZCA KOMENDANTA A.S.G.
do spraw naukowych

~~TAJNE~~

Egz. Nr

/-/ GALCZENIA
gen. bryg.

płk. WISNIEWSKI T.

"ZASADY ORGANIZACJI I PRACY TYŁÓW W OPERACJI OBRONNEJ ARMII"

Archiwum Biblioteki Tajnej
AKADEMII SZTABU GENERALNEGO
Im. gen. br. K. Swierczewskiego

Dział

Nr 0526

Warszawa, czerwiec 1951 roku

I. ROLA I ZNACZENIE TYŁÓW W OPERACJI OBRONNEJ ARMII.

Radziecka nauka wojenna, oświecona dowódczym geniuszem Stalina, służąca interesom mas pracujących i ich sprawiedliwym celom, odrzuciła zdecydowanie przestarzałe doktryny burżuazyjnych teoretyków i stworzyła w sposób rewolucyjny i twórczy teorię prowadzenia bitwy obronnej, określiła jej miejsce i znaczenie w operacji współczesnej oraz wskazała drogę przejścia do natarcia.

Zwycięskie historyczne bitwy pod Moskwą, Stalingradem i Kurskiem potwierdziły wspaniałe tezy radzieckiej teorii obrony głębokiej, uporczywej i nadzwyczaj aktywnej, prowadzonej na wielką skalę i posiadającej niespotykany dotąd rozmach. Ważną częścią tej teorii jest rozwiązanie w sposób nowy i twórczy problemów wykorzystania i użycia w operacji obronnej wielkich związków pancernych i zmechanizowanych oraz wielkich jednostek artylerii. Nagromadzenie już od początku obrony na ważnym bronionym kierunku operacyjnym dużych sił/wielkiej ilości techniki bojowej/ /Kursk, 1943 r./ względnie narastanie tych sił w toku rozpoczętej operacji /Stalingrad/ na ważnych kierunkach zagrożonych wymaga nagromadzenia zawczasu dużej ilości zapasów, środków materiałowych względnie i manewru nimi, a więc i natężonego dowozu.

O rozmiarach tego dowozu świadczy obliczony dla armii średnio wzmocnionej w jednostki wsparcia w obronie tonaż:

- 1 jo - ok. 5000 - 6000 ton,
- 1 jn - ok. 900 ton,
- lrdz - ok. 400 ton.

Jak z powyższego widać tonaż amunicji wynosi ok. 80% sumarycznego tonażu środków materiałowych masowego użycia.

Niepokonalność obrony, wyrażająca się w jej głębokim urzutowaniu oraz nadzwyczajnej aktywności wymaga głębokiego urzutowania urządzeń tyłowych armii oraz stosowania szerokiego manewru zapasami i środkami transportowymi armii dla zasilania sił własnych narastających na głównym kierunku uderzenia nieprzyjaciela względnie dla zabezpieczenia materiałowego przeciwuderzeń i przeciwnatarć. Uporczywość obrony stwarza konieczność zabezpieczenia materiałowo-technicznego poszczególnych pasów obrony i rejonów

ppano /odpowiedniego urzutowania zapasów/ dla zapewnienia im
możności jak najdłuższego prowadzenia walki obronnej nawet w
okreżeniu. Olbrzymie natężenie działań bojowych wojsk charak-
teryzujące współczesną operację obronną, i związane z tym duże
zużycie środków materiałowych zwiększyło wymagania stawiane
tyłom, ale jednocześnie i podniosło ich znaczenie.
We współczesnej walce obronnej bierze udział wielka ilość
techniki bojowej, której źródłem uzupełniania jest zaplecze
i jego produkcja.

Zwiększyła się więc rola czynnika ekonomicznego, zwiększyła
się też rola czynnika moralnego.

Motor powiększył-zdolność manewrową i zasięg operacji nacierają-
cego, a zmasowane wielkie ilości artylerii i czołgów na jego
kierunku uderzenia - ogniową siłę oddziałyującą bezpośrednio
na ludzi biorących udział w walce.

Dlatego walka obronna wymaga od każdego żołnierza wysokich zalet
moralnych: wytrzymałości, odporności na wszelkie braki, uporczywoś-
ci; wymaga od żołnierza biorącego bezpośredni udział w walce
wytrwania na wyznaczonym stanowisku i wykonania zadania bojowego,
a od żołnierza tyłów zapewnienia mu warunków wykonania tego
zadania. Dlatego też zagadnienie niesienia pomocy żołnierzowi
walczącemu - w postaci terminowego zaopatrywania, i żołnierzowi
rannemu - w postaci jak najszybciej udzielanej mu pomocy staje
się zagadnieniem węzłowym nie tylko organizacji zabezpieczenia
materiałowego i ewakuacji, ale i zabezpieczenia artyjno-politycz-
nego.

Dalszą właściwością współczesnych środków /głębokie naloty lot-
nictwa, broń raketowa/ jest to, że pozwalają one stronom walczą-
cym na oddziaływanie na głębokie tyły; wzrasta więc konieczność
odpowiedniego zabezpieczenia pracy tyłów, a w szczególności
starannego zabezpieczenia ważnych obiektów tyłowych, zwłaszcza
operacyjnych, które jak doświadczenie wojny wykazuje w operacji
obronnej staje się szczególnym przedmiotem napadów ogniowych
i działań nieprzyjaciela.

Rola tyłów armii, jako ogniwa wiążącego mechanizm zaopatrywania
Frontu bezpośrednio z ogniwaniami zaopatrywania dywizyj piechoty
i wielkich jednostek wzmocnienia, zależy od roli i miejsca oraz

285

od warunków operacyjnych, w jakich armia może przejść do obrony. Przejście armii do obrony w warunkach ciągłego oddziaływania przeciwnika na ziemi i z powietrza, gdy siły główne armii będą związane na określonej rubieży, gdy na tyłach mogą działać desanty powietrze lub pozostałe w okrążeniu wojska nieprzyjaciela, tego rodzaju przejście będące bardziej typowym we współczesnych warunkach okresu maszynowego wojny - będzie wymagało skomplikowanej pracy tyłów, związanej z przestawianiem - w warunkach ciągłego oddziaływania npla - istniejącego już systemu organizacji i pracy tyłów na nowy, wynikający z nowych zadań armii. W wypadku, gdy armia przechodzi do obrony bez oddziaływania nieprzyjaciela - tyły armii będą dysponować stosunkowo dużą ilością czasu oraz dużą swobodą w zakresie organizacji tyłów oraz ustalenia systemu pracy.

Obrona armii organizowana na głównym operacyjnym kierunku frontu będzie charakteryzowała się dużym nasyceniem taktycznym i operacyjnym, a w konsekwencji i dużym zużyciem środków materiałowo-technicznych; ale w tym wypadku siły i środki przydzielane armii przez front będą naogół znacznie większe, aniżeli na kierunku drugorzędym.

W każdym jednak wypadku tendencją kwatermistrza armii w operacji obronnej powinno być jak najracjonalniejsze wykorzystanie wszystkich możliwości i środków będących w jego dyspozycji, ażeby w ten sposób ułatwić kwatermistrzowi Frontu skupienie środków na innym ważnym kierunku działania.

II. WŁAŚCIWOŚCI ORGANIZACJI I PRACY TYŁÓW WE WSPÓŁCZESNEJ OPERACJI OBRONNEJ ARMII.

A/ Właściwości organizacji i pracy tyłów we współczesnej operacji obronnej, wynikają z wymagań jej stawianych:

1. Głębokie ugrupowanie wojsk w obronie oraz stworzenie szeregu urzutowanych w głąb pasów obronnych wymaga głębokiego ugrupowania tyłów, a tym samym głębszych niż w operacji zaczepnej pasów tyłów taktycznych i głębszej strefy tyłów armii.

2. Aktywność obrony wymaga zabezpieczenia materiałowego przeciwuderzeń i przeciwnatarć, konieczności zapewnienia manewru zapasami, środkami transportowymi i urządzeniami tyłowymi oraz utrzymywania dodatkowych zapasów na punktach amunicyjnych i rezerwy środków transportowych.

43 / Uporczywość obrony poszczególnych pasów, pozycji i rubieży wymaga trwalszej niż w operacji zaczepnej rozbudowy urządzeń tyłowych i przez to silniejsze przywiązanie ich do terenu, oraz konieczność nagromadzenia dodatkowych zapasów na poszczególnych pasach, pozycjach względnie rubieżach oraz w miejscowościach o znaczeniu operacyjnym, przygotowywanych do obrony okrajowej/np.st.PONYRI w bitwie obronnej pod KURSKIEM/.

3. Zabezpieczenie tyłów przeciwpancerne uzyskuje się przez umieszczenie urządzeń tyłowych ~~na~~ naturalnymi i sztucznymi przeszkodami przeciwpancernymi, przez odsuwanie ich od kierunków zagrożonych przez czołgi nieprzyjaciela oraz wyposażenie ważniejszych urządzeń tyłowych w środki przeciwpancerne.

4 i 5. Zabezpieczenie sił żywych i sprzętu technicznego przed ogniem artylerii i lotnictwa osiąga się przez:

- a/ - Przestrzenne rozmieszczenie urządzeń tyłowych.
- b/ - Ścisłe przestrzeganie zasad maskowania.

43 / Jak doskonałe rezultaty daje staranne i dostosowane do terenu maskowanie, świadczy fakt, że na 13 lotnisk zbombardowanych przez Niemców faszystowskich w bitwie obronnej pod KURSKIEM - 11 lotnisk było pozornych, a bombardowanie natomiast nie dotknęło wielu dobrze zamaskowanych składów materiałów pędnych itp.

- c/ - Budowę schronów i szczelin dla ludzi i sprzętu.
- d/ - Odsuwanie urządzeń tyłowych od głównych arterij komunikacyjnych oraz w miarę możliwości unikanie wewnątrz lasów /łatwozapalnych/.
- e/ - Zadynianie obiektów tyłowych.
- f/ - Organizowanie ochrony przeciwpożarowej oraz służby opl.
- g/ - Przydzielanie środków opl dla ważnych urządzeń tyłowych /np.stacja rozdzielcza armii/.

28

h/ - Przykrycie lotnicze w dzień stacyj kolejowych, gdzie odbywa się rozrząd transportów względnie duże ilości prac przeładunkowych.

i/ - Patrolowanie myśliwcami arteryj komunikacyjnych tyłowych w okresach nateżonego ruchu transportów.

Zabezpieczenie ważnych tyłowych obiektów nabiera szczególnego znaczenia w obronie, kiedy intensywność lotnicza nacierającego wzrasta.

Przykładowo stopień tej intensywności wskazuje nam schemat Nr.1.

Rozdział samoloto-lotów npla /wyrażony w procentach/ w/g głębokości działań lotnictwa npla w okresie jego natarcia na N-te armie Frontu Woroneckiego wskazuje poniższa tabelka:

43

	Na głębokości bojowego ugrupowania wojsk	Na głębokości tyłów taktycznych	Na głębokości tyłów armijnych	Na głębokości tyłów frontu
N-te armie	70%	27%	2%	1%
N-te armie	37%	29%	26%	8%

6. Zabezpieczenie przeciwhemiczne środków żywnościowych i środków materiałowych wymaga szeregu zarządzeń zapobiegawczych, które kwatermistrz wydaje w porozumieniu z szefem służby chemicznej i szefem służby zdrowia.

7. Obrona przeciwdesantowa wymaga zapewnienia tyłom warunków pracy przez:

a/ przybliżenie rejonów rozmieszczenia urządzeń tyłowych w pobliże drugich rzutów wojsk;

b/ wyznaczenie sił i środków dla ochrony urządzeń tyłowych na liniach DPZ oraz w strefie tyłów armii;

c/ zorganizowanie tyłowych sieci posterunków SŁOMU;

d/ ustalenie sposobu manewru urządzeniami tyłowymi na wypadek zagrożenia desantów;

e/ ustalenie sposobu zaopatrywania w wypadku opanowania przez desant ważnych źródeł zaopatrywania, czy też ważnych komunikacyj;

f/ przysposabianie urządzeń tyłowych do samodzielnej walki obronnej z drobnymi grupami desantowymi.

Zapewnienie obrony przeciwdesantowej urządzeń tyłowych jest obowiązkiem dców wszystkich szczebli.

B/ Strefa tyłów armii.

W operacji obronnej wydziela się znacznie większą strefę tyłów armii, aniżeli w operacji zaczepnej.

Strefa tyłów armii w składzie trzech korpusów będzie orientacyjnie posiadała w obronie na normalnym froncie szerokość ok: 40-50 km, a głębokość ok. 90 km/po odliczeniu 30 km głębokości tyłów taktycznych/, a więc powierzchnię ok. 4500 km².

Głębokość strefy tyłów armii będzie w każdym oddzielnym wypadku zależeć od:

- stanu przygotowania kierunku operacyjnego, na którym organizuje armia obronę;
- od stanu rozwoju sieci kolejowej, sieci drogowej oraz od możliwości środków transportowych na tym kierunku;
- od stanu tyłowych urządzeń i zapasów środków, którymi armia będzie rozporządzać.

Przy wyznaczeniu atrefy tyłów armii w obronie należy brać pod uwagę możliwości stworzenia warunków dla manewru tyłowych jednostkami i urządzeniami, transportem i zapasami środków materiałowych, co ma szczególne znaczenie w toku prowadzenia operacji.

c/ Bazowanie armii

Transport kolejowy, ze względu na wielką pojemność ładunkową i duży dobowy przebieg, jest transportem o dużej mocy i mimo swej wrażliwości na naloty lotnicze ma jednak szerokie zastosowanie i w warunkach obrony.

Duża powierzchnia strefy tyłów armii w warunkach działań w Europie wskazuje na możliwości bazowania armii na samodzielnym odcinku lub też samodzielnej sieci kolejowej.

Bazowanie armii w obronie na samodzielnej sieci kolejowej w dużym stopniu:

- ułatwia dowóz i ewakuację zarówno w okresie przygotowania, jak i toku operacji;
- daje armii wielką samodzielność w zakresie bazowania i manewru zapasami oraz tyłowymi jednostkami i urządzeniami.

Zasadnicze urządzenia bazy armijnej przybliżyła się do tylnej granicy strefy tyłów armii, a więc rozniósł się znacznie głębiej aniżeli w działaniach zaczepnych. Przebazowanie urządzeń tyłowych armii jest stosunkowo łatwiejsze, ze względu na bogatszą sieć kolejową w szerszej i głębszej strefie tyłów oraz ze względu na to, że przebazowanie transportami kolejowymi może odbywać się do tyłu na z góry zaplanowane, przydzielone i przygotowane przez Front stacje na frontowym odcinku kolejowym.

D/ Transport samochodowy.

W zakresie możliwości manewrowych transport samochodowy ~~ma~~ posiada bezsporną wyższość nad transportem kolejowym, ustępując temu ostatniemu tylko w zakresie zdolności przewozowej. Wyższość ta wyraża się w obronie przede wszystkim w tym, że w toku operacji obronnej zapewnia możliwość szerokiego manewru, ponieważ nie jest przywiązany do pewnej linii.

E/ Transport powietrzny

Ważne znaczenie dla zaopatrywania jednostek walczących w okrążeniu na transport powietrzny.

F/ Sieć drogowa.

Duża powierzchnia strefy tyłów armii /ok. 4500 km²/ w normalnych warunkach ułatwia wybór sieci dróg, oraz powinna pozwolić na urządzenie dwóch armijnych dróg samochodowych ADS/ dla łatwiejszej organizacji ruchu, zaopatrzonych w więcej rozwinięte urządzenia przy komendanturach drogowych oraz w sieci mijanek, - a ponadto powinna pozwolić na urządzenie pomocniczych armijnych dróg dowozu i ewakuacji oraz dróg rakadowych. Szeroko rozwinięta sieć

drogowa w operacji obronnej w strefie tyłów armii ma podstawowe znaczenie, gdyż potrzebna jest nie tylko dla dowozu i ewakuacji ze względu na konieczność wariantowania ~~x~~ ruchu w wypadkach zagrożenia lotniczego linii kolejowych, ale przede wszystkim dla manewru wojsk w toku operacji. Dlatego opracowuje się jeden wspólny plan dla rozbudowy dróg tak dla potrzeb operacyjnych jak i tyłowych. Plan ten ma szczególne znaczenie w obronie, ponieważ postulaty taktyczno-operacyjne / manewr wojsk/ wymagają ścisłego powiązania sieci dróg pasów tyłów taktycznych z siecią dróg strefy tyłów armii, a tej ostatniej - z siecią obszaru tyłowego frontu.

Ma ono na celu zabezpieczenie płynnego wyjścia:

- z frontowych dróg samochodowych na armijne drogi samochodowe i odwrotnie;
- z armijnych dróg samochodowych i armijnych dróg dowozu i ewakuacji na drogi w pasach tyłów DP i odwrotnie.

Dlatego też i zagadnienie regulacji ruchu jest rozwiązywane w ramach jednego wspólnego planu.

G

G/ Roznieszczenie i ugrupowanie tyłów.

Urządzenia tyłowe tyłów taktycznych i operacyjnych muszą być ugrupowane stosownie do wymagań stawianych obronie i urzutowane głęboko w/g pasów obrony, a poszczególne elementy tych urządzeń - roznieszczone przestrzennie. Głębokie urzutowanie urządzeń i jednostek tyłowych sprzyja manewrowi jednostek i wielkich jednostek tak w okresie przygotowawczym jak i w toku operacji obronnej.

W obronie organizuje się sieć pozornych urządzeń tyłowych oraz przewiduje się zapasowe rejony na wypadek konieczności przesunięcia urządzeń tyłowych.

H/ Saperska rozbudowa pasa obrony armii.

Duża ilość urządzeń inżynierskich w obronie współczesnej wymaga dostawy bardzo dużej ilości materiałów saperskich i materiałów budowlanych, a tym samym - dużych świadczeń ze strony tyłów w zakresie środków transportowych, zwłaszcza tyłów

taktycznych.

I/ Potrzeby materiałowe.

W okresie prowadzenia działań obronnych średnie zużycie amunicji i MPS jest mniejsze aniżeli w operacji zaczepnej, gdyż znaczna część frontu obrony nie będzie w ogóle podlegała lub będzie nieznacznie podlegała oddziaływaniu nacierającego. Natomiast zużycie amunicji na kierunku głównego uderzenia nieprzyjaciela może być bardzo duże / nie mniejsze niż w natarciu/, szczególnie w pierwszych dniach walki obronnej.

Zużycie MPS w okresie prowadzenia operacji jest bezwarunkowo mniejsze niż w operacji zaczepnej, chociaż nierównomierne w różnych etapach operacji i na różnych kierunkach.

W okresie przygotowawczym duże zużycie MPS następuje tylko w transporcie dowozu.

Zużycie żywności zależy tak jak i w operacji zaczepnej od czasu trwania operacji oraz od stanu ilościowego wojsk.

J/ W obronie - duża powierzchnia strefy tyłów armii oraz pozostawanie na miejscu przez stosunkowo długi czas pozwala na szeroko rozwiniętą eksploatację urządzeń i zasobów miejscowych, a tym samym odciążenie od dowozu transportu frontowego.

K/ Evakuacja.

Cechą szczególną obrony jest ewakuacja wszystkiego, co zbędne jest w obronie, a w szczególności:

- ewakuacja ważniejszych obiektów wojskowych oraz cennego mienia państwowego;
- ewakuacja ludności cywilnej;

L/ Naprawy.

Warunki obrony ułatwiają szerokie rozwinięcie napraw na skutek pozostawania przez czas dłuższy na jednym miejscu etapów napraw i ewakuacji, umożliwiającego:

- jak najwydatniejsze wykorzystanie technicznych możliwości urządzeń naprawczych;
- wykorzystanie miejscowych urządzeń terenowych.

III. ZADANIA TYŁÓW.

Podstawowym zadaniem tyłów - jak uczy Generalissimus Stalin - jest pełne i we właściwym czasie zaopatrywanie wojska w amunicję, ekwipunek, żywność, zorganizowanie transportu i dowozu oraz pomocy dla rannych.

Szczególnymi charakterystycznymi zadaniami tyłów w operacji obronnej armii są:

- 1/ nagromadzenie zapasów na zabezpieczenie operacji obronnej;
- 2/ rozmieszczenie i uruchomienie zapasów dodatkowych dla zabezpieczenia walki obronnej, przeciwwuderzeń i przeciwnatarć oraz ośrodków przygotowanych dla walki okrężnej;
- 3/ zasilanie zapasami i środkami materiałowymi sił własnych, narastających na kierunku głównego uderzenia nieprzyjaciela;
- 4/ staranna rozbudowa sieci drogowej i przygotowanie jej do przejścia całego dodatkowego strumienia transportów w wypadku, gdy linia kolejowa zostanie chwilowo unieruchomiona na skutek działania lotnictwa;
- 5/ wykonanie świadczeń w środkach transportowych na rzecz zabezpieczenia saperskiego obrony oraz maskowania operacyjnego;
- 6/ rozbudowa urządzeń tyłowych pod względem saperskim i ich staranne maskowanie;
- 7/ budowa pozornych urządzeń tyłowych dla zamaskowania szczególnie ważnych obiektów /np. składy amunicji, stacje rozdzielcze itp./;
- 8/ przygotowanie zapasowych rejonów dla urządzeń tyłowych oraz zapasowych stacji zaopatrywania;
- 9/ organizowanie i przeprowadzenie napraw posiadanego sprzętu, wykorzystując w tym celu w stopniu możliwie największym lokalne urządzenia terenowe;
- 10/ zabezpieczenie w środki i personel lekarski ośrodków, przygotowanych do walk w okrążeniu;
- 11/ ewakuacja ludności cywilnej, szczególnie ważnych obiektów operacyjnych i cennego mienia państwowego oraz ~~xxx~~ "wszystkiego, co jest wartościowe", /względnie niszczenie w ramach planu, o ile nie może być wywiezione/;

- 12/ szerokie wykorzystanie zasobów i urządzeń miejscowych dla odciążenia dowozu;
- 13/ zabezpieczenie partyjno-polityczne pracy tyłów oraz prowadzenie wśród ludności cywilnej miejscowej uświadamiającej pracy politycznej.

IV. PLANOWANIE KWATERMISTRZOWSKIE.

Zasady planowania.

Podstawowymi danymi przy planowaniu kwatermistrzowskim są:

- zadanie armii;
- decyzja i wytyczne dla tyłów decy armii;
- wskazówki szefa sztabu armii;
- dyrektywa kwatermistrza frontu;
- wskazówki szefów służb frontu;
- stan i możliwości tyłów armii;
- czynniki moralno-polityczne, ekonomiczne, komunikacyjne i materiałowo-techniczne strefy tyłów armii;
- warunki pory roku i pogody.

Planowanie stanowi podstawę organizacji tyłów i zabezpieczenia materiałowego, lecz te czynności rozpoczyna się w okresie przygotowawczym jeszcze przed zakończeniem planów; zwłaszcza - jeżeli okres przygotowawczy jest ograniczony w czasie i jeżeli w tym okresie odbywa się przegrupowanie wojsk i podciąganie tyłów rozciągniętych w poprzedzającej przejście do obrony operacji zaczepnej.

Odrązu przy przejściu armii do obrony ustala się stan zapasów w wojskach i w składach armijnych oraz perspektywy otrzymania środków zaopatrzenia od frontu, uzupełnia się zapasy ruchome i pokrywa codzienne zużycie.

Określa się możliwości tyłowych jednostek i urządzeń. W miarę napływania danych rozpracowuje się poszczególne zagadnienia.

Myślą przewodnią planowania jest dostosowanie wysiłków i całej działalności tyłów do tempa operacji obronnej. W kwatermistrzowskim planowaniu w operacji obronnej, należy się liczyć z możliwościami zwiększonej działalności lotnictwa nieprzyjaciela, wdarcia się nieprzyjaciela w operacyjną strefę tyłów oraz desantów

powietrznych nieprzyjaciela, a w związku z tym należy przewidzieć i przemyśleć manewr całego systemu urządzeń tyłowych, jak i każdej jego części składowej oddzielnie, a więc:

1/ manewr osiami komunikacyjnymi:

środkami transportowymi:

- możliwość skierowania ruchu z ADS na pomocnicze armijne drogi dowozu i ewakuacji;
- możliwość stworzenia odvodu względnie centralizacji transportu samochodowego i dostosowania przepustowości ADS dla przejęcia ładunków przewożonych koleją;

2/ manewr jednostkami i urządzeniami tyłowymi, w szczególności przebazowanie bazy / zaplanowanie przygotowania zapasowych rejonów i punktów dla rozmieszczenia przegrupowywanych tyłowych jednostek i urządzeń/;

3/ manewr zapasami

Organizacja tyłów i zabezpieczenie materiałowe planuje się w/g okresów:

a/ okresu przygotowawczego;

b/ okresu prowadzenia walki/ a w tym okresie - w/g etapów i wariantów działań/.

Pamiętać należy przy planowaniu:

1/ na okres przygotowawczy o:

- a/ zaplanowaniu środków transportowych dla dowozu materiałów saperskich, dla organizowania pozornych ruchów /maskowanie operacyjne/, dla OW, wysyłanych w pas przesłaniania, dla przewożenia oddziałów przeciwdesantowych;
- b/ zabezpieczeniu materiałowym OW, wysyłanych w pas przesłaniania;
- c/ wzmożonej ewakuacji wszystkiego, co zbędne w strefie tyłów armii;
- d/ ewakuacji mienia ludności cywilnej i środkach cywilnych na ten cel;
- e/ zabezpieczeniu materiałowym ośrodków przewidywanych do walki w okrążeniu;
- f/ usuwaniu skutków działania lotnictwa npla.

2/ na okres prowadzenia operacji obronnej o:

- a/ usuwaniu skutków działania lotnictwa i artylerii npla /odtworzeniu i doprowadzaniu do stanu użytkowego urządzeń tyłowych/;
- b/ pomocy dla oddziałów zagrożonych walką w okrążeniu;
- c/ pomocy dla oddziałów walczących w okrążeniu/zrzuty powietrzne/;
- d/ zapewnieniu zabezpieczenia materiałowego przeciwuderzeń odwodów DP i korpusu oraz przeciwnatarcia drugiego rzutu armii;
- e/ wyznaczeniu nowych pasów tyłów taktycznych;
- f/ przegrupowaniu urządzeń tyłowych armii /zwijanie i zmiany stacji zaopatrywania, organizowanie składów wysuniętych/; organizacji nateżonej ewakuacji;
- g/ przebazowaniu bazy armijnej, względnie
- h/ sposobu przestawienia pracy tyłów na wypadek przejścia do operacji zaczepnej.

Plan organizacji tyłów i zabezpieczenia materiałowego obejmuje następujące zagadnienia:

1. Zadanie tyłów na każdy etap operacji.
2. Bazowanie armii.
3. Strefa tyłów armii.
4. Gruntowe drogi dowozu i ewakuacji.
5. Zabezpieczenie materiałowe.
6. Środki transportowe i zabezpieczenie techniczne.
7. Zabezpieczenie medyczno-sanitarne.
8. Zabezpieczenie weterynaryjne.
9. Organizacja zbiórki jeńców wojennych.
10. Organizacja zbiórki zdobyczy wojennej.
11. Eksploatacja zasobów miejscowych.
12. Ochrona i obrona tyłów.
13. Organizacja łączności.
14. Rozmieszczenie drugiego rzutu dotwa armii.

Plan organizacji tyłów i zabezpieczenia materiałowego podpisywany jest przez szefa sztabu armii i kwatermistrza armii, a zatwierdzany przez dowódcę armii.

Do planu załącza się:

- a/ mapę organizacji tyków;
- b/ wykaz przegrupowania jednostek i urządzeń tykowych;
- c/ plan dowozu zaopatrzenia kolejami i drogami lądowymi;
- d/ plan wykorzystania środków transportowych armii i WJ.

V. DOWODZENIE TYŁAMI.

Dowodzenie tyłami jest nieodłączne od dowodzenia wojskami; wszystkie więc czynniki, które w operacji obronnej oddziałują na organizację dowodzenia wojskami, oddziałują też na organizację dowodzenia tyłami.

Dca armii dowodzi tyłami i jest odpowiedzialny za zabezpieczenie materiałowe wojsk i stan tyków.

Sztab armii powinien znać zawsze stan tyków i zabezpieczenia materiałowego wojsk i pomagać dcy w dowodzeniu tyłami, a w szczególności w koordynowaniu działalności tyków z bojową działalnością wojsk oraz kontrolowaniu ich pracy.

Nabiera to szczególnego znaczenia w operacji obronnej, charakteryzującej się wzmożonym działaniem lotnictwa nieprzyjaciela na tyły, możliwościami wdarcia się nieprzyjaciela na operacyjną głębokość obrony oraz możliwościami zaistnienia walki z desantami powietrznymi, które mogą lądować tak w rejonach DPZ jak i w strefie tyków armii.

Dlatego też kwatermistrz, jak i jego sztab powinien ze sztabem armii uzgadniać wszystkie ~~operacyjne~~ zagadnienia, dotyczące Pozmieszczenia /drugiego rzutu detwa armii, organizacji tyków oraz ich ochrony i obrony jak i zabezpieczenia materiałowego.

Natomiast sztab armii powinien we właściwym czasie informować kwatermistrza i jego sztab o zmianach /np. w położeniu bojowym, w organizacji ugrupowania, w składzie armii itp/, które mogą wpłynąć na organizację i pracę tyków.

Drugi rzut detwa armii rozmieszcza się w odległości do 20 km od pierwszego rzutu, a więc orientacyjnie w odległości 40-45 km od przedniego skraju.

Ponadto przygotowuje się zapasowe stanowisko dla drugiego rzutu dotwa armii.

Na podstawie informacji operacyjnej otrzymanej od dcy armii lub jego szefa sztabu, kwatermistrz w wyznaczonym terminie przeprowadza rozważania kwatermistrzowskie i przygotowuje referat.

Referat kwatermistrzowski jest podstawowym dokumentem kwatermistrza armii, który przedstawia on dcy armii przed powzięciem przez tegoż decyzji.

Pełny pisemny referat kwatermistrza powinien obejmować wszystkie zagadnienia, dotyczące organizacji tyłów i materiałowego zabezpieczenia wojsk na czas operacji.

Natomiast referat ustny przedstawiony dcy armii powinien być krótki i zawierać wnioski zasadnicze, np:

- stan bieżący zapasów w wielkich jednostkach, w armijnej bazie zaopatrywania/na stacji rozdzielczej, na stacjach zaopatrywania/lub w wysuniętych składach;
- możliwości wykorzystania miejscowych środków i zasobów;
- środki przydzielone przez front;
- w jakim stopniu zapasy te zabezpieczają potrzeby armii w operacji obronnej;
- w jakim stopniu operacja będzie zabezpieczona pod względem dowozu;
- najbardziej celowe rozmieszczenie bazy zaopatrywania armii;
- możliwości przebazowania na wypadek zagrożenia przez nieprzyjaciela naszej komunikacji;
- jakiej ewentualnie pomocy tyły potrzebują;
- ewent. czy tempo napływu zapasów może zapewnić odpowiednie ich nagromadzenie w wypadku przejścia do natarcia.

W każdym razie kwatermistrz powinien być przygotowany na dodatkowe pytania dowódcy, a tym samym posiadać przygotowane dane i obliczenia dla udzielenia wyczerpujących odpowiedzi.

Po ogłoszeniu decyzji, w jej uzupełnieniu podaje dca armii wytyczne dla tyłów, które zazwyczaj zawierają:

1. Bazowanie armii i WJ.
2. Tylną granicę pasów tyłów taktycznych oraz boczne linie rozgraniczenia pasów tyłów taktycznych między korpusami.

3. Kołowe armijne drogi dowozu i ewakuacji /ADS, drogi rokadowe/.
4. Limit środków materiałowych na poszczególne etapy operacji obronnej.
5. Środki i sposób organizacji ochrony i obrony.
6. Stopień wykorzystania zasobów miejscowych.
7. Wytyczne co do ewakuacji ludności cywilnej.
8. Wytyczne o zabezpieczeniu politycznym pracy tyłów.

Na podstawie zadania armii, decyzji i wytycznych dcy armii, dyrektyw kwatermistrza frontu, stanu i możliwości tyłów oraz w myśl wskazań szefa sztabu armii, do którego należy koordynacja całego planu, kwatermistrz wydaje zarządzenia szczególne, organizuje opracowanie kwatermistrzowskiego planu organizacji tyłów i zabezpieczenia materiałowego, który stanowi składową część planu operacji obronnej.

Plan organizacji tyłów i zabezpieczenia materiałowego opracowuje szef sztabu kwatermistrzostwa armii wspólnie z szefami służb, podległych kwatermistrzowi oraz z przedstawicielami sztabów dców broni i służb bojowych.

Na podstawie tego planu - szefowie służb opracowują swoje plany szczegółowe.

Na podstawie planu szef wydziału organizacji sztabu kwatermistrzostwa armii opracowuje rozkaz kwatermistrzowski, oraz wszystkie pomocnicze i sprawozdawcze dokumenty oraz prowadzi napę sprawozdawczą.

Rozkaz kwatermistrzowski opracowuje się na pierwszy etap operacji w dalszych etapach wydaje się szczególne zarządzenia kwatermistrzowskie.

Rozkaz kwatermistrzowski armii podpisuje dca armii, szef sztabu armii i kwatermistrz.

Kwatermistrzowie korpusów i jednostek wznoczenia otrzymują tylko wyciągi z rozkazu kwatermistrzowskiego armii.

Kwatermistrz armii wpływa na przebieg pracy tyłów przez:

1. stawianie swemu sztabowi, szefom służb, szefowi bazy oraz kwatermistrzom korpusów i jednostek wznoczenia zadań stosownie do decyzji dcy armii i dyrektyw kwatermistrza frontu;

2. koordynację ich prac i nastawienie tych prac na zaniar dcy armii w poszczególnych etapach operacji;
3. zapewnienie możliwości prac tyłom DP oraz wielkich jednostek wzmocnienia/określenie pasów tyłów, dróg dowozu, rejonów rozmieszczenia/;
4. organizowanie systematycznego kwatermistrzowskiego rozpoznania, pilne śledzenie rozwoju operacji, uaktualnienie planów oraz wydawanie stosownych zarządzeń;
5. nanewr urządzeniemi tyłowymi, zapasami, środkami transportowymi i liniami komunikacyjnymi;
6. organizowanie kontroli i osobistą styczność z szefami służb i wojskien.

Ciągłość dowodzenia zapewnia kwatermistrzowi jego sztab przez:

- utrzymywanie łączności ze sztabem armii, z kwatermistrzami Frontu, z szefami bazy i armijnymi urządzeniami i jednostkami tyłowymi oraz kwatermistrzami korpusów i jednostek wzmocnienia;
- prowadzenie bieżącej dokumentacji i ewidencji kwatermistrzowskiej;
- stałą znajomość położenia operacyjnego i sytuacji tyłów;
- terminowe doprowadzanie rozkazów do podległych jednostek tyłowych i do kwatermistrzostw korpusów i jednostek wzmocnienia oraz przestrzeganie terminowego nadawiania przez nie meldunków i sprawozdań;
- prowadzenie stałej i systematycznej kontroli.

Współpraca sztabu kwatermistrza armii ze sztabem armii oraz sztabami poszczególnych dców broni i służb bojowych, a w szczególności ze sztabem armii powinna być jak najściślejsza.

Sztab kwatermistrzostwa armii współpracuje w zakresie:

1. rozmieszczenia drugiego rzutu dotwa armii, jednostek i urządzeń tyłowych - ze sztabem armii i sztabami poszczególnych dców i szefów rodzajów wojsk;
2. dowozu zaopatrzenia i ewakuacji - z szefami uzbrojenia armii, dcą wojsk saperskich, z szefami służby chemicznej oraz pozostałymi szefami służb;
3. dowozu i ewakuacji kolejną - z szefami komunikacji armii;
4. opracowania ogólnego planu odbudowy dróg, regulacji ruchu oraz przejmowania dróg - ze sztabem armii i dcą wojsk saperskich;

5. zabezpieczenia przeciwichemicznego obiektów tyłowych i środków materiałowych/odkazywania/ - z szefem służby chemicznej;
6. obrony przeciwlotniczej ważniejszych obiektów tyłowych - ze sztabem dow. artylerii;
7. przykrycia lotniczego stacji zaopatrywania, przydziału jednostek tyłowych dla zabezpieczenia pracy tyłów - ze sztabem armii.

VI. ORGANIZACJA I PRACA TYŁÓW W OKRESIE PRZYGOTOWAWCZYM

1. Strefa tyłów armii, bazowanie i rozmieszczenie urządzeń tyłowych armii.

Przygotowuję się strefę tyłów armii, której liniami rozgraniczenia w obronie są:

- z tyłu: tylna granica strefy tyłów armii, wyznaczona przez dół frontu na odległości ok. 120 km od przedniego skraju;
- z boków: linie rozgraniczenia operacyjnego, przedłużone do tylnej granicy strefy tyłów armii;
- z przodu: tylna granica pasów tyłów taktycznych/przednia strefy tyłów armii/, wyznaczona przez dół armii na odległości ok. 30 km od przedniego skraju/ a więc orientacyjnie przed armijną tyłową rubieżą obrony/.

W pierwszej kolejności organizuje się i przeprowadza staranne rozpoznanie strefy tyłów armii, odbudowuje się przydzielony odcinek lub sieć kolejową siłami frontu, mosty i drogi tyłowe oraz przygotowuje się je do zniszczenia na wypadek, gdy po temu zajdzie konieczność.

Na przydzielonym przez front odcinku/sięci/ kolejowym uruchamia się stacje zaopatrywania/względnie stacje rozdzielczą/ oraz urządza się pozorne stacje zaopatrywania.

Buduje się armijną drogę samochodową /ADS/ jedną lub dwie, o ile środki na to pozwalają, pomocnicze drogi dowozu i ewakuacji oraz drogi rękodrowe - na podstawie wspólnego planu rozbudowy dróg, opracowanego przez sztab armii tak dla potrzeb operacyjnych jak i tyłowych.

Buduje się szeroko rozgałęzione węzły dróg przy stacjach zaopatrywania i stacji rozdzielczej.

Uruchamia się komendantury drogowe przy armijnej drodze samochodowej.

Roznieszcza się szefostwo armijnej bazy zaopatrywania, szefostwo i drugi rzut szpitali bazy szpitalnej armii, zasadnicze urządzenia tyłowe i składy armii przy stacji rozdzielczej / w wypadku samodzielnej sieci kolejowej / względnie przy stacji zaopatrywania najbliższej przysuniętej do tylnej granicy strefy tyłów armii. W wypadku bazowania się armii na odcinku kolejowym frontu lub armii sąsiedniej/. A więc urządzenia te umieszcza się za ostatnim pasem armijnej tyłowej rubieży.

Rozwija się stacje zaopatrywania dla korpusów pierwszego rzutu armii, przybliżając je do tylnej granicy pasów tyłów taktycznych. W rejonach tych stacji rozwija się składy amunicji, MPS i żywności. Przy stacjach zaopatrywania rozwija się kolektory szpitali pierwszego rzutu bazy szpitalnej armii. W miarę wydłużania do przpdu linii kolejowych uruchamia się stacje wyładownicze, które mogą być wysunięte nawet w pasy tyłów taktycznych.

W wypadkach koniecznych, kiedy armia bazuje się na odcinku kolejowym innej armii lub frontu rozwija się wysunięte składy armii przy ADS w pobliżu tylnych granic pasów tyłów taktycznych. Czyni się to także w toku walki obronnej, kiedy zwija się stacje zaopatrywania.

W wysuniętych składach armijnych utrzymuje się zapasy w wysokości do 0.1jo, Q25 jn i 2rdz żywności.

Rozwija się armijny punkt zbiórki pojazdów mechanicznych przy ADS na linii stacji zaopatrywania.

Roznieszcza się w pobliżu tylnej granicy pasów tyłów taktycznych wysunięte ruchome warsztaty uzbrojenia, samochodowe itp, które w miarę potrzeby wysuwają swoje czołówki samochodowe aż do warsztatów wielkich jednostek celem okazania tym ostatnim niezbędnej pomocy technicznej na miejscu.

Wojska drogowe rozdziela się stosownie do potrzeb wynikających z konieczności obsługi poszczególnych ADS, budowy dróg i mostów oraz ich stałego utrzymywania. Jeden batalion eksploatacji dróg obsłużyć może w zasadzie odcinek drogi długości 75 km.

Jednostki transportowe rozmieszcza się w rejonie stacji rozdzielczej względnie stacji zaopatrywania.

W strefie tyłów armii rozmieszcza się ponadto jednostki i urządzenia tyłowe drugiego rzutu armii oraz jej jednostek organicznych.

2. Pasy tyłów dywizji piechoty.

Samodzielne pasy tyłów otrzymują dywizje piechoty pierwszego rzutu. Tylną granicę pasów tyłów taktycznych wyznacza dca armii na głębokości ok. 30 km licząc od przedniego skraju obrony.

W pasach tyłów dywizji piechoty pierwszego rzutu rozmieszcza się ich urządzenia tyłowe oraz urządzenia tyłowe jednostek wzmocnienia i wielkich jednostek drugiego rzutu korpusów armijnych /pierwszego rzutu armii/. Do pasów tyłów taktycznych wysuwają się ruchome chirurgiczne szpitale pierwszej linii, zazwyczaj jednak dopiero w toku operacji.

3. Organizacja dowozu.

Dowóz zaopatrzenia kolejną organizuje szef komunikacji armii w porozumieniu z kwatermistrzem armii.

Kwatermistrz armii organizuje dowóz środkami transportu samochodowego. Przy ustalaniu mechanizmu dowozu kieruje się zasadą jak najracjonalniejszego wykorzystania środków transportowych i armii i wielkich jednostek.

Dowóz rozkłada się proporcjonalnie na poszczególne dni okresu przygotowawczego, odciążając przede wszystkim jednostki pierwszego korpusów i uwzględniając potrzeby wojsk oraz konkretny zakres pracy transportu tyłów taktycznych. To ostatnie bowiem będą zazwyczaj obciążane przewozami różnego rodzaju takich materiałów budowlanych i saperskich, jakich nie dowozi się ze strefy tyłów armii, a jakie eksploatuje się w terenie w pasach obrony taktycznej.

Poza-ten należy przy ustalaniu mechanizmu dowozu utrzymać zasadę równowagi wysiłku środków transportowych armii i dywizji piechoty. Przeciętny bowiem dobowy przebieg transportu dywizji piechoty jest znacznie niższy /ok. 120 km/ od armijnego przebiegu /ok. 180-200 km/, który z reguły pracuje na lepszych drogach i na większych odległościach oraz wykonywa mniej przekładunków.

Przy ustalaniu mechanizmu dowozu należy jeszcze utrzymać zasadę zgrania dowozu z ewakuacją, mając na względzie zasadę, że wracające do tyłu puste środki transportowe z reguły powinny być wykorzystane dla załadunku materiałów ewakuowanych, a przede wszystkim dla ewakuacji rannych i chorych.

Pozatem tyły armii wykonują świadczenia w środkach transportowych na rzecz saperskiego zabezpieczenia materiałowego obrony, na rzecz maskowania operacyjnego, oraz na rzecz OW przewidzianych do działania w pasie przesłaniania.

W zakresie dowozu zaopatrzenia w okresie przygotowawczym stosuje się system mieszany, stosując "dowóz w przód" środkami armijnymi przede wszystkim do dywizji piechoty pierwszego rzutu korpusu. Tworzy się rezerwę środków transportowych.

4. Zabezpieczenie materiałowe.

Gromadzi się zapasy na zabezpieczenie operacji obronnej armii; potrzeby związane z tym zabezpieczeniem wynoszą orientacyjnie:

- 2,5jo amunicji strzeleckiej,
- 3jo " dla noździerzy,
- 3,5jo-4jo " artyleryjskiej,
- 5jo " przeciwlotniczej,
- 3jn benzyny samochodowej,
- 4jn " lotniczej,
- 4-5jn paliwa Diesla,
- 35 rdz żywności i paszy.

W ranach tych potrzeb zużycie w okresie przygotowawczym ~~xx~~ /kilkodniowym/ może wynosić za cały okres:

- 0,75jo amunicji/bez amunicji przeciwlotniczej/,
- 1jn benzyny samochodowej,
- 1 jn " lotniczej,
- 0,5 jn paliwa Diesla,
- po 1 rdz codziennie.

Gromadzi się w ranach wskazanych przez front zapasy przechodnie armii w składach armijnych przy stacji rozdzielczej i stacjach zaopatrywania.

Uzupełnia się zapasy ruchome wielkich jednostek, pokrywa się codzienne zużycie w ramach przyznanych na okres przygotowawczy limitów przez front oraz gromadzi się dodatkowe zapasy na zabezpieczenie operacji obronnej, rzucając je na SO artylerii, w poszczególnych pasach obrony / w rejonach obrony, rejonach ppano na punktach zaopatrywania/ oraz w przewidywanych ośrodkach do walki w okrążeniu.

Organizuje się zabezpieczenie materiałowe OW przewidzianych do działania w pasie przesłania.

5. Zabezpieczenie sanitarno-medyczne.

Ewakuje się chorych i rannych, których okres leczenia będzie trwał dłużej niż miesiąc.

Podstawową naszą urządzeń leczniczo ewakuacyjnych utrzymuje się jako drugi rzut bazy szpitalnej przy stacji rozdzielczej.

Na głównych kierunkach ewakuacji wysuwa się kolektory szpitali pierwszego rzutu, bazy szpitalnej armii, które roznieśnia się w rejonach stacji zaopatrywania.

Ponieważ w operacji obronnej największa ilość strat powstaje na kierunku głównego uderzenia nieprzyjaciela - w okresie przygotowawczym urządzenia leczniczo ewakuacyjne roznieśnia się tak, ażeby można było bez przeszkód manewrować nimi w toku operacji i zasilać kierunki, gdzie napływ rannych narasta.

Z tych też przyczyn tworzy się odwód urządzeń leczniczo ewakuacyjnych w stanie zwiniętym, w gotowości do wysunięcia ich na właściwy kierunek w toku operacji. Odwód ten może być roznieszczony bądź przy drugim rzucie, bądź też przy pierwszym rzucie szpitali bazy szpitalnej armii.

Do pasów tyłów dywizji piechoty wysuwa się ruchome chirurgiczne szpitale pierwszej linii, zazwyczaj jednak dopiero w toku operacji i to na te kierunki, na których następuje duży napływ rannych i na których z przyznowaniem i pomocą dla rannych nie mogą uporać się dywizyjne punkty opatrunkowe/DPO/.

Zabezpiecza się w środku i siły lekarskie ośrodki mające prowadzić walkę w okrążeniu.

Rozwija się szeroką akcją przeciwepidemiczną.

Organizuje się badanie wody i artykułów żywnościowych oraz podejmuje się środki dla zabezpieczenia ich przed działaniem chemicznym.

6. Zabezpieczenie pomocy technicznej i ewakuacja materiałowo-techniczna.

Ze strefy tyłów armii ewakuuje się sprzęt, który wymaga napraw fabrycznych.

Rozwija się szeroko naprawy.

Ciężkie urządzenia remontowe rozmieszcza się i rozwija w rejonie stacji rozdzielczej.

Wysuwa się natomiast w pobliże tylnej granicy pasów tyłów taktycznych ruchome arsztaty uzbrojenia, samochodowe itp, które w miarę potrzeby wysuwają swoje czołówki remontowe do wielkich jednostek celem okazania niezbędnej pomocy technicznej na miejscu.

W okresie przygotowawczym utrzymuje się zasadę "warsztat do sprzętu" ograniczając w miarę możliwości ewakuację materiałowo-techniczną.

7. Zabezpieczenie pracy tyłów.

Prowadzi się rozpoznanie kwatremistrzowskie strefy tyłów armii, mające na celu w szczególności określić stan i ilość dróg oraz rejonów nadających się do rozmieszczenia urządzeń tyłowych, stan zasobów i urządzeń miejscowych, stan środków transportowych miejscowych, siły roboczej, materiałów do napraw i budowy dróg, stan zdrowotny i polityczny ludności miejscowej, stan sanitarny osiedli. W czasie rozpoznania ustala się podział strefy na rejony eksploatacji oraz kolejność jej przeprowadzania, sposób przekazywania zapasów jednostkom luzującym przez jednostki luzowane.

Przeprowadza się odbudowę dróg ich utrzymanie oraz minowanie w ramach opracowanego przez sztab armii planu.

Przygotowuje się i wykorzystuje się komunikację wodną, o ile taka znajduje się w strefie armii.

Łączność organizuje się środkami łączności telefonicznej, telegraficznej i radiowej, wyznaczonymi przez szefa łączności w ramach uzgodnionego z nim i zatwierdzonego przez szefa sztabu planu.

Kwatermistrz armii powinien mieć łączność:

- z kwatermistrzem frontu;
- z pierwszym rzutem dowództwa armii;
- z szefem komunikacji armii;
- z kwatermistrzami korpusów i jednostek wzmocnienia armii;
- z szefem bazy zaopatrywania armii i stacjami zaopatrywania;
- z szefami służb armii;
- z dowódcami batalionów samochodowych.

Niezależnie od środków łączności, zapewnianych przez szefa łączności, tyły armii posiadają łączność organizacyjną z tyłami wielkich jednostek, wynikającą ze stałego ruchu transportów pomiędzy urządzeniami tyłowymi armii i wielkich jednostek,

Organizuje się ochronę i obronę tyłów w myśl zasad omówionych w rozdziale II-A. Jednostki i urządzenia tyłowe własnymi siłami przeprowadzają maskowanie oraz zapewniają bezpośrednią ochronę i obronę przed małymi grupami npla działającego na tyłach, przed dywersją i spadochroniarzami. Natomiast siły i środki dla obrony plot ważniejszych obiektów tyłowych, dla znalezienia desantu lotniczego lub większej grupy npla działającego na tyłach oraz dla przykrycia lotniczego pracy wyładowawczej na stacjach zaopatrywania określa dowódca armii w swoich wytycznych dla tyłów.

W myśl wskazań szefa sztabu organizuje się służbę porządkową, obserwacyjno-meldunkową, służbę przeciwpożarową oraz ustala się system alarmowania.

6. Zabezpieczenie partyjno-polityczne.

Organizuje się stałe zabezpieczenie partyjno-polityczne pracy tyłów, zwracając w niej między innymi uwagę na właściwości pracy tyłów wynikające z cech obrony:

- czujność na wszelkie objawy dywersji, szpiegostwa i działalności elementów desantowych npla na tyłach armii;

- gotowość staczej walki z dywersantami i elementami desantowymi npla;
- nobilezowanie do jak największego wysiłku w zakresie wykonywania swych zadań przez tyły na rzecz frontu;
- wyrabianie świadomości o znaczeniu pracy tyłów dla zabezpieczenia materiałowego działań armii oraz terminowej ewakuacji rannych.

Prowadzi się pracę polityczną wśród ludności cywilnej oraz jeńców gromadzonych w armijnych punktach zbiórki.

VII. ORGANIZACJA I PRACA TYŁÓW W OKRESIE PROWADZENIA OPERACJI OBRONNEJ.

1. W okrcsie walki o główny pas obrohy.

Doprowadza się do użytku rażone przez nieprzyjaciela urządzenia tyłowe i odtwarza zniszczone.

Naprawia się drogi.

Zapcwnia się drogi dowozu i ewakuacji oraz rejony roznieaszczona dla oddziałów tyłowych jednostek przegrupowywanych na kierunku głównego uderzenia nieprzyjaciela.

Zasila się zapasami materiałowymi własne siły i środki narastając w toku walki na głównym kierunku uderzenia npla; czyni się to kosztem odcinków hiernych i mało aktywnych.

Uzupełnia się zapasy w oddziałach walczących, przeprowadza się ewakuację przede wszystkim z kierunków zagrożonych.

Wysuwa się szpitale chirurgiczne na kierunki największego napływu rannych.

Zapcwnia się zabezpieczenie materiałowe oraz wzmocnienie środkami transportowymi i ewakuacyjnymi i wyznacza się drogi dowozu i ewakuacji dla oddziałów biorących udział w przeciwuderzeniach.

Oddziały zagrożone okrążeniem podciągają swoje pierwsze rzuty tyłów do wojsk walczących, zarządzają oszczędność wżyciu amunicji MPS i żywności, ewakuują zawczasu chorych i rannych oraz zbędny sprzęt, wybierają i zabezpieczają miejsca dla rzutów lotniczych.

W wypadku przerwania się na tyły wojsk własnych większych zgrupowań npla lub wyrzucenia desantów powietrznych zagrażających bezpośrednio urządzeniom tyłowym, kwatermistrze dywizji w myśl decyzji swych dców względnie wytycznych dców korpusów przesuwać urządzenia tyłowe w rejony rozmieszczenia najbliższych oddziałów liniowych.

W wyniku walki obronnej następują skracania głębokości tyłów taktycznych oraz zagęszczania się urządzeń tyłowych pułków i dywizji na poszczególnych kierunkach; w związku z tym powstaje konieczność przegrupowywania i przesuwania tyłów taktycznych w poszczególnych etapach walki obronnej oraz organizowania porządku i ruchu na drogach przy jednoczesnym zapewnieniu zabezpieczenia pomocy tyłom jednostek biorących udział w przeciwdzierzeniach dywizji i korpusu.

W tym okresie kwatermistrz armii i jego sztab zwracają uwagę w szczególności na organizowanie pomocy tyłom jednostek korpusów pierwszego rzutu armii.

2. W okresie walki o drugi pas obrony.

Główną troską kwatermistrza armii jest zabezpieczenie materiałowe i pracy tyłów grupy uderzeniowej armii na rubież rozwinęcia jak i w toku przeciwnatarcia.

Dla zabezpieczenia przeciwnatarcia:

- wyznacza się drogi dowozu i ewakuacji oraz wzmacnia się tyły grupy uderzeniowej siłami i środkami armijnymi;
- organizuje się pomoc w dowozie amunicji na rubież rozwinęcia;
- skierowuje się na ten kierunek wysunięte elementy armijne /czołówkę amunicyjną, ruchome szpitale chirurgiczne, ruchome warsztaty/;
- uzgadnia się ze sztabem armii ruch transportów dowozu i ewakuacji z ruchem przegrupowanych jednostek grupy uderzeniowej.

Organizuje się zabezpieczenie materiałowe i zapewnienie możliwości pracy tyłom jednostek dokonywujących manewru oraz przesuwanym na drugi pas obrony.

Organizuje się pomoc dla tyłów jednostek, które znalazły się w okrążeniu, skierowując zapotrzebowanie do kwatermistrza frontu na dostarczenie ładunku drogą powietrzną.

W wypadku, gdy armia zanyma wyłom i przechodzi do walki obronnej w oparciu o tyłową armią rubież obrony oraz o ~~odcinki~~ ^{dowozu} odcinki głównego i drugiego pasa obrony, wyznacza się drogi ewakuacji oraz rejonny rozmieszczenia i tylne granice pasów tyłów dywizji, organizuje się pomoc tyłom tych jednostek w zakresie zabezpieczenia materiałowego i ewakuacji.

Przesuwa się tyły jednostek z rejonów zagrożonych przez desanty oraz zabezpiecza się tyły jednostek biorących udział w walce z desantami.

Zwija się wysunięte stacje zaopatrywania i organizuje się nowe stacje zaopatrywania, przybliżając je do tylnej granicy strefy tyłów armii.

Na kierunkach przesuwanym jednostek organizuje się wysunięte składy armijne, z których te jednostki mogłyby się bezpośrednio zaopatrywać.

Czyni się prace przygotowawcze do przebazowania bazy na frontowy odcinek kolejowy, o ile takie przebazowanie będzie konieczne, w myśl dyrektyw kwatermistrza frontu.

Organizuje się przebiegi transportów materiałowych w porozumieniu z szefem sztabu armii i w powiązaniu z ruchem oddziałów dokonywujących manewru.

Organizuje się ewakuację rannych i niepełnosprawnego z kierunków zagrożonych.

Na podstawie planów zatwierdzonych przez dowódcę armii prowadzi się niszczenie obiektów, odcinków kolejowych i drogowych oraz niepełnosprawnego, którego nie można ewakuować.

Na podstawie dyrektywy kwatermistrza frontu przebazowuje się bazę armijną na frontowy odcinek kolejowy. Dla orientacji można przyjąć, że czas na przebazowanie urządzeń tyłowych armii będzie krótszy niż w działaniach zaczepnych/2-3 dni/, ponieważ przebazowanie będzie z góry zaplanowane i przygotowane na zawczasu ustalony przez front odcinek kolejowy.

W okresie walki o drugi pas obrony rola kwatermistrza armii szczególnie narasta ze względu na konieczność jak najsprawniejszej organizacji tyłów i zabezpieczenia materiałowego oraz dowozu w skomplikowanych warunkach walki obfitującej w trudne momenty.

VIII. WNIOSKI OGÓLNE.

1. Cechami charakterystycznymi organizacji tyłów armii w operacji obronnej są:
 - szeroka /50km/ i głęboka /120-30=90 km/ strefa tyłów armii;
 - głębokie urzutowanie urządzeń tyłowych armii;
 - dysponowanie przez armię zazwyczaj samodzielną siecią kolejową;
 - staranna ochrona i obrona urządzeń tyłowych.
2. Powiązanie sieci dróg armijnych z dywizyjnymi i przygotowanie ich dla potrzeb operacyjnych jak i tyłowych wymaga opracowania jednego wspólnego planu odbudowy i wykorzystania tych dróg.
3. Wsunięte urządzenia tyłowe armii rozmieszcza się za pierwszym pasem armijnej tyłowej rubieży.
Zasadnicze urządzenia tyłowe armii rozmieszcza się przy tylnej granicy strefy tyłów armii / w rejonie stacji rozdzielczej/.
4. Podstawą zabezpieczenia materiałowego operacji obronnej armii są:
 - przechoćnie zapasy armii;
 - zapasy ruchome wielkich jednostek;
 - dodatkowo zapasy złożone i urzutowane w pasach obrony oraz w ośrodkach przewidzianych do walk w okrążeniu.
5. W okresie przygotowawczym stosuje się mieszany system dowozu /dowóz w przód do siebie/, wykorzystując środki transportowe armii i wielkich jednostek; w okresie prowadzenia walki obronnej stosuje się dowóz w przód, w pierwszej kolejności do dywizji walczących.

- 6. W walce obronnej ma szczególne znaczenie prowadzona we właściwym czasie ewakuacja zapewniająca wyewakuowanie rannych i cennego mienia z rejonów zagrożonych przez npla.
 - 7. Zabezpieczenie materiałowe przeciwuderzeń i przeciwnatarcia oraz ośrodków przewidzianych do walk w okrażeniu powinno być zawczasu przemyślane i zaplanowane.
 - 8. W miarę rozwoju walki obronnej narasta rola kwatermistrza armii i jego sztabu, który powinien ingerować na czas, by we właściwym czasie zabezpieczyć materiałową walkę przede wszystkim na kierunku głównego uderzenia npla, by następnie uporządkować tyły wielkich jednostek w toku walki obronnej. Kwatermistrz powinien czuwać nad doprowadzeniem do użytku niszczonej przez lotnictwo npla dróg i urządzeń tyłowych, a w wypadkach koniecznych - zorganizować sprawną ewakuację ze strefy tyłów armii oraz przebazować bazę w myśl dyrektyw kwatermistrza frontu.
 - 9. Praca partyjno-polityczna wśród personelu tyłów w warunkach współczesnej obrony, kiedy tyły operacyjne mogą szczególnie odczuwać działania lotnicze npla i być narażone na działalność jego dywersji i desantów, posiada ogromne znaczenie dla wzmożenia czujności, wyrobienia hartu i samozaparcia, socjalistycznego stosunku do mienia, oraz dla mobilizowania żołnierzy tyłów do ofiarnej pracy na rzecz frontu.
- Jednym z ważnych zadań pracy partyjno-politycznej jest umacnianie więzi tyłów z frontem, aby połączyć je - jak uczy Generalissimus Staliń - " w jeden obóz warowny, bijący w jeden cel"; oraz stałe pogłębianie świadomości wśród żołnierzy i pracowników tyłów, że patriotyczna i bezgraniczna ofiarność w codziennym wysiłku nad wykonywaniem zadań postawionych przez dce tyłom jest wielkim wkładem ich do zwycięstwa, które wykuwa hartem i uporczywością żołnierz walczący na pozycjach obronnych.

Ź R Ó D Ł A:

- 1. TRWBP - cz.II
- 2. Biuletyn informacyjny SGMON - Nr.2 z 1950 r.
- 3. Operacja obronna armii - gen.dyw.BERLING, wyd.ASG 1951r.

4. Biuletyn informacyjny SGMON - Nr.1 1950r.
5. Zasady walki obronnej - gen.bryg. ANDREJEW wyd.ASG 1950r.
6. Konspekt wykładu "Organizacja i praca tyłów armii w operacji obronnej na wybrzeżu morskim". - płk.NAUMIENKO Gł"Kwat.
7. "O Wielkiej Wojnie Narodowej" - J.Stalin.
8. Wybrane operacje Armii Radzieckiej w Wielkiej Wojnie Narodowej ZSRR - wyd.MON"Prasa Wojskowa".
9. "O tyłach armii w obronnej operacji". płk.W.Gorski./W.M.Nr 7 z 1949r/.
10. Bojowej opyt artylerii w Oticzesztwicznej Wojnie - Zbornik Nr.6 z 1944r.

Odbito 66 egz.

/na 32 matrycach 1 egz. na 16 ark/.

Egz.Nr. 1 - 2 Sztab Gen.Oddz.III i XI

" " 3 - WAT

" " 4 - 5 Archiwum

" " 6 - 66 Bibl.Tajna

Wyk.płk.WYSNIEWSKI

Druk!SA Nr.ks.1298/wyszk.

Dnia 12.6.51r.

